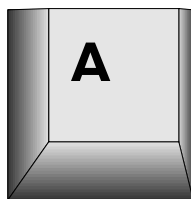
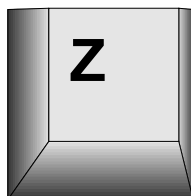


Arvuti klaviatuur – vahend märkide ja käskude sisestamiseks arvutisse.



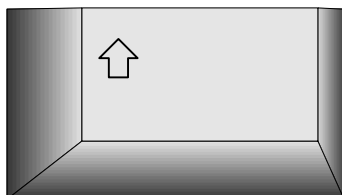
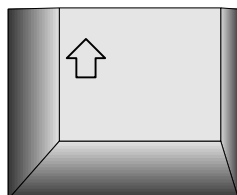
...



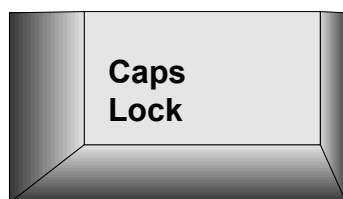
Täheklahvid – väike- ja suurtähtede sisestamiseks.

Eesti klaviatuuril on nn. QWERTY - paigutusega täheklahvid nagu sarnastel kirjutusmasinatel.

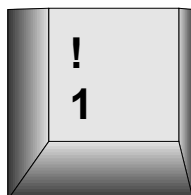
- Ainult täheklahvi vajutusega sisestatakse väiketäht.
- Kui hoida all tõsteklahv samal ajal, kui vajutatakse mõnda täheklahvi sisestatakse vastav suurtäht.
- Kui vajutada registrilukustusklahvi *Caps Lock*, süttib samanimeline tuli ja edaspidi täheklahvide vajutusega sisestatakse suurtähti. Tõsteklahvi all hoidmisel sisestatakse sel juhul väiketäht. Teistkordne registrilukustusklahvi vajutus lülitab selle režiimi välja.



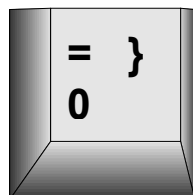
Tõsteklahve *Shift* on kaks ja teda kasutatakse suurtähtede ja numbrini ning märgiklahvidelt ülemiste vasakpoolsete märkide sisestamiseks.



Registrilukustusklahv *Caps Lock* - võimaldab sisestada pidevalt suurtähti. Vt. täheklahve! **NB!** See klahv mõjub **ainult** täheklahvidele ja ei mõju numbrini ning märgiklahvidele! Kui *Caps Lock* on sisse lülitatud põleb samanimeline sisnaaltuli.

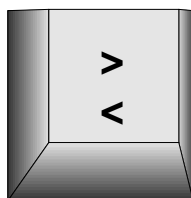


...

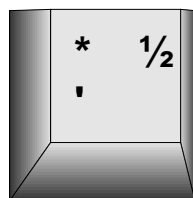


Numbriklahvid on numbrite ja märkide sisestamiseks.

- Põhinumbriklahvid asuvad täheklahvide kohal.
- Numbreid ja mõningaid märke saab sisestada ka nn. numbriklikiatuurilt.

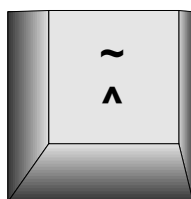


...

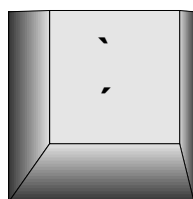


Märgiklahvid on märkide sisestamiseks.

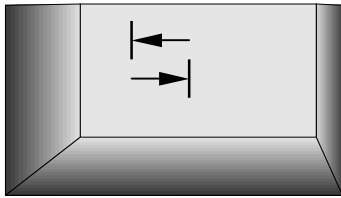
- Ülemine vasak märk sisestatakse, kui hoida all tõsteklahvi.
- Ülemine parem märk sisestatakse, kui hoida samal ajal all juht- ja muuteklahvi korraga või klahvi *Alt Gr*.



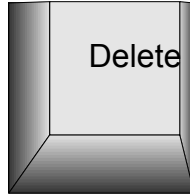
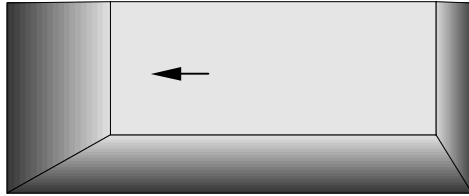
ja



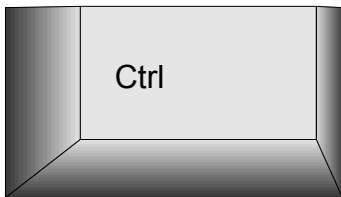
Lisamärkide klahvid on tähtedele vastavate lisandite lisamiseks. Enne vajutatakse lisamärgi klahvi ja seejärel täheklahvi. Kui vajutada lisamärgi klahvi ja seejärel vaheklahvi sisestub lisamärk üksi. Näiteks ` ja o annab ò; ^ ja s annab š. Veel näiteid: é, õ, à, È, Ž.



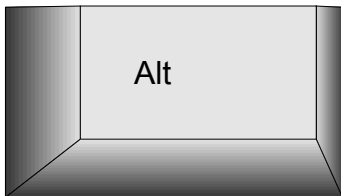
Tabeldusklahv *Tab* on sisestuskursori viimiseks järgmise veerumärgiseni (tabeldusmärgini). Vajutamisel koos tõsteklahviga nihutatakse sisestuskursor eelmise veerumärgiseni. Dialoogikastides muudab selle klahvi vajutus aktiivseks järgmise suvandi (valikvariandi), vajutamisel koos tõsteklahviga eelmise suvandi.



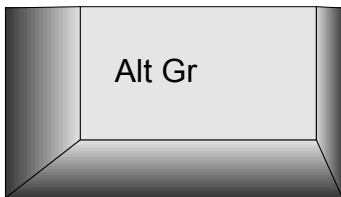
- **Tagasilükkeklahv** *Backspace* kustutab kursorist vasakul oleva märgi.
- **Kustutusklahv** *Delete* kustutab kursorist paremal oleva või valitud märgi, objekti.



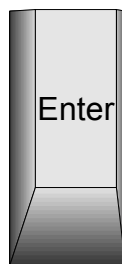
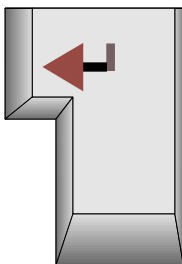
Juhtklahv *Ctrl* (2 tk.) muudab klahvide tähendust. Teda kasutatakse programmide töö juhtimiseks.



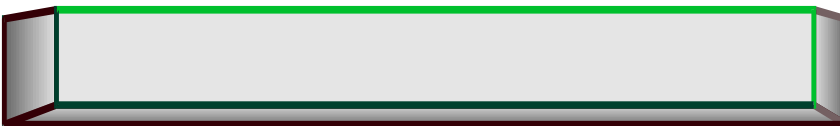
Muuteklahv *Alt* muudab klahvide tähendust. Teda kasutatakse programmide töö juhtimiseks ja numbriklaviatuurilt märgikoodide sisestamiseks. Vt. numbriklahvid.



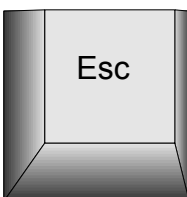
Muuteklahv *Alt Gr* toimib samuti kui *Ctrl* ja *Alt* üheaegselt. Kasutatakse klahvide paremas ülanurgas kujutatud märkide sisestamiseks. (š, ž, @, £, \$, {, [,], \, \$, ½, |, €)



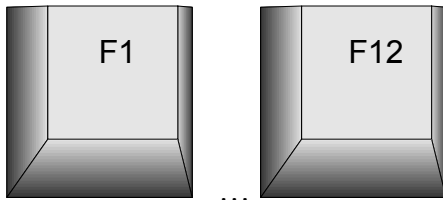
Sisestusklahv *Enter* (2 tk.) sisestab käsu ja pöörab selle täitmisele. Tekstiredaktorites sisestab jäiga reavahtetuse.



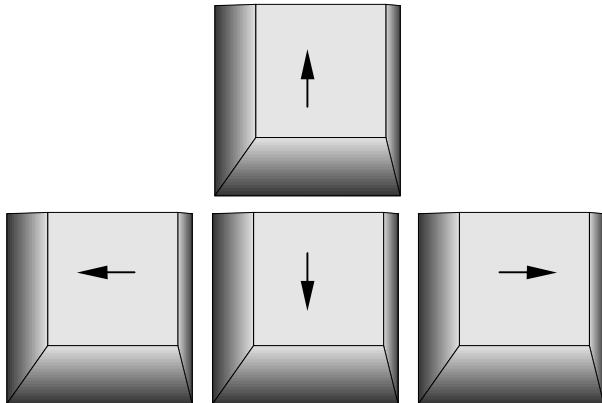
Vaheklahv *Spacebar* tühikute e. vahede sisestamiseks.



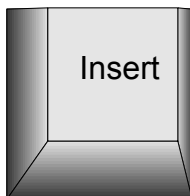
Paoklahv *Escape* on vajalik tegevustest loobumisel, tagasipöördu misel eelmisesse menüüsse.



Funktsiooniklahvid otstarve sõltub täielikult töötavast programmist. Paljudes programmides näiteks klahvi F1 vajutus avab abiinfo *Help* akna.

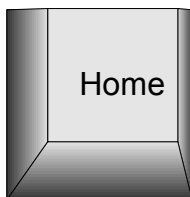


Suuna- e. nooleklahvid võimaldavad kursori või valitud objekti liigutamist ekraanil. Koos *Ctrl*, *Alt* klahvidega on võimalik liikumine ka sõna, lõigu kaupa. Kui menüü on aktiveeritud võimaldavad nooleklahvid liikumist menüüs.

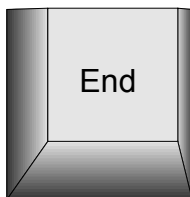


Asendus/lisamisrežiimi *overtyp/insert* ümberlülitusklahv. Iga klahvivajutus lülitab sisestuse ümber teise režiimi.

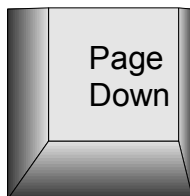
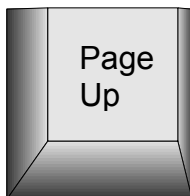
- Asendusrežiim tähendab, et sisestatav märk asendab kursorist paremal oleva märgi sellega, mis tipitakse klaviatuurilt.
- Lisamisrežiimi puhul lisatakse uus märk kursori ette ja ülejäänud tekst nihutatakse paremale.



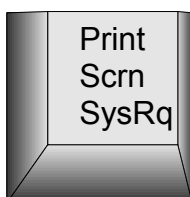
Algusklahv *Home* viib kursori rea algusesse või ekraani vasakusse ülanurka.



Lõpuklahv *End* viib kursori rea lõppu või ekraani paremasse alanurka.

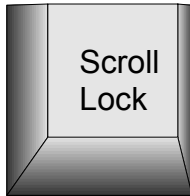


Leheküljeklahvid *Page Up*, *Page Down* nihutavad kursorit ekraanitäie või lehekülje kaupa vastavalt tagasi või edasi.

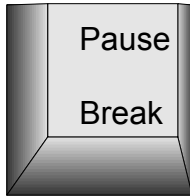


Ekraani väljatrükkimise *Print Screen* klahvi vajutus:

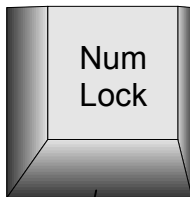
- Saadab DOS-i puhul kogu ekraanipildi printerisse.
- Kopeerib WINDOWS-i puhul kogu ekraanipildi mälusse, mida nimetatakse lõikelauaks *Clipboard*. Sealt on võimalik ekraanipilti edasi kopeerida.



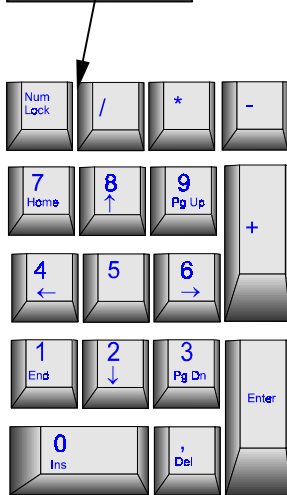
Kerimise lukustusklahvi *Scroll Lock* DOSi ja Windowsi programides praktiliselt ei kasutata. Sisselülimisel süttib samanimeline signaaltuli.



Pausi klahvi kasutatakse mõnedes programmides (ka näiteks DOS-is) programmi töö peatamiseks. Mõne muu klahvi vajutus jätkab programmi tööd.



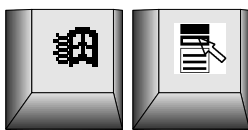
Numbrilukustusklahv *Num Lock* lülitab numbriklahvistiku ümber numbrite sisestamiselt kursori juhtimisele ja tagasi. Kui samanimeline signaaltuli põleb on numbriklahvistik lülitatud numbrite sisestamise režiimi.



Numbriklahvistik dubleerib teisi klahve. On **täiesti** ükskõik kumbadelt klahvidelt sisestada numbreid ja tehtemärke.

Ainuke erinevus on märkide sisestamisel koodide abil. Need märgid, mida klaviatuurilt ei leia, võib sisestada hoides all klahvi *Alt* ja tippides numbriklahvistikult selle märgi koodi. Märk sisestub pärast *Alt* klahvi vabastamist. Märkide koodid on DOS-i ja Windowsi jaoks erinevad ning neid leiab vastavatest tabelitest. Mõningaid kasulikke Windowsi märgikoode:

—	0151	±	0177	§	0167
©	0169	²	0178	³	0179
®	0174	×	0215	β	0223
—	0157	μ	0181	£	0163
◦	0176	÷	0247	€	0128



MS Windowsi eriklahvid:

Windows Key avab Start menüü.

Application key avab aktiivse objekti kohtmenüü nagu hiire paremklõps.

Uusimatel klaviatuuridel on lisaklahvid arvuti kiireks väljalülitamiseks, ooterežiimi viimiseks ja muudeks toiminguteks.

NB!

- Kõik klahvivajutused peavad olema lühikesed - välja arvatud tõste- (*Shift*), juht- (*Ctrl*) ja muuteklahv (*Alt*). Kui hoiad mõnda klahvi all algab selle märgi korduvsisestus.
- Jäta meelde tagasilükke ja kustutusklahvi erinevus ning kasuta neid otstarbekalt.
- Ära kasuta üksiku või mõne suurtähe sisestamiseks registrilukustusklahvi *Caps Lock* - kasuta tõsteklahvi *Shift*. Kasuta registrilukustusklahvi vaid pikemate suurtähtedest tekstide sisestamisel.
- Ära püüa vajutada kahte klahvi (*Shift*, *Ctrl*, *Alt* koos mõne teisega) üheaegselt — võib juhtuda, et vajutad teist klahvi enne. Hoi a *Shift*, *Ctrl* või *Alt* all ja alles siis vajuta teist klahvi.
- Õpi ära kümnesõrme pimesüsteem ja kasuta hiire asemel kiirkäske — see kiirendab märksa tööd.